

Pioniersgeest is nodig!

Omschakelen, wie durft?

door Leen Janmaat, DLV biologische landbouw

Omschakelen naar biologisch doe je niet zomaar. Na een eerste oriëntatie begint het rekenwerk en hier ligt direct een drempel voor de stap naar EKO. Voordat het EKO-keurmerk op de verpakking mag, wacht er een omschakelperiode van twee jaren. Alleen in uitzonderingsgevallen kan de minister van LNV verkorting geven op deze periode. Dit is bijvoorbeeld het geval indien het bedrijf op substraat teelt en kan aantonen dat de grond gedurende meerdere jaren niet in aanraking is gekomen met kunstmeststoffen of bestrijdingsmiddelen.

De omschakelperiode is ooit ingesteld om zekerheid in te bouwen richting consument. Na twee jaren wachttijd mag worden verondersteld dat het product 'schoon' is, dus vrij van residu. De koper van een biologisch product verwacht immers dat een biologisch product 'natuurlijk' en 'gezond' is. Twee jaar biologisch telen zonder hogere prijs uit de markt te kunnen halen, betekent meestal onrendabel telen. Biologisch telen geeft doorgaans minder opbrengst per m² en vraagt veelal meer arbeid. Er is weinig rekenwerk voor nodig om vast te stellen dat de twee

omschakeljaren eerder geld kosten dan opleveren. De regeling Stimulering biologische productiemethode die tot 24 augustus open stond, geeft slechts een zeer bescheiden vergoeding die niet in verhouding staat tot de veelal aanzienlijke inkomstenderving.

Bedrijven die nu in substraat telen, komen in aanmerking voor verkorting van de omschakelperiode en kunnen de producten na circa een jaar met EKO-keurmerk verkopen. Skal, controle-organisatie voor biologische productiemethode, laat de omschakelperiode ingaan vanaf het moment van aanmelding. Nadat het substraat is verwijderd en de bodem in conditie gebracht, moet er één tussenteelt 'in omschakeling' plaatsvinden. De producten moeten in het reguliere kanaal worden afgezet. De vervolgteelt kan vervolgens wel als 'biologisch' worden aangemerkt.

DE MARKT

De handel vraagt om producten die gecertificeerd zijn en dus het EKO-keurmerk dragen. Biologische vruchtgroenten gaan grotendeels weg voor export, in Nederland is wel een natuurvoedingsmarkt maar deze is in verhouding tot de supermarkt nog erg klein. Hoewel de prijzen fluctue-

Stappen bij omschakeling

1. Oriëntatie, verzamelen van informatie. Via Skal is een brochure verkrijgbaar over regelgeving en via DLV brochures over biologische teeltwijze.
Websites: www.skal.nl en www.biokas.nl
2. Bedrijfsbezoek door adviseur die kan aangeven wat de mogelijkheden en/of beperkingen zijn.
3. Beoordelen of verkorting van omschakelperiode mogelijk is en uitwerken fasering in omschakeling.
4. Vruchtopvolging en gewaskeuze afstemmen op overbruggingsfase en afzetperspectieven. Gesprekken met potentiële afnemers.
5. Bedrijfseconomische gevolgen in kaart brengen, begroting opstellen over meerdere jaren inclusief extra investeringen.
6. Keuze maken voor wel of niet omschakelen
7. Aansluiten bij Skal, waarbij de omschakelperiode pas ingaat vanaf het tijdstip van aanmelding locatie en perceel.

Skal-controleur inspecteert bodem en gewas.

'Biologische chrysantenteelt is een echte uitdaging'

Chrysantenteler Vreugdenhil is afgelopen januari gestart met een omschakeling naar de biologische teelt, althans voor 2000 m² van zijn in totaal 23.000 m² grote bedrijf in Naaldwijk. Hij wil vanaf november tot mei chrysanten telen en in de zomerperiode zomerbloemen. Met het afzetbedrijf Florganic heeft hij afspraken gemaakt om reeds per 1 januari 2005 bloemen met het predikaat 'in omschakeling' te kunnen aanleveren. Per 1 januari 2006 is hij dan volledig Skalgecertificeerd. "Hoewel ik niet snap waarom consumenten per se biologische bloemen zouden willen kopen, bij eetbare producten ligt dat duidelijker, zie ik het als een grote uitdaging om biologische bloemen te gaan telen. Ik kan er ongetwijfeld ook veel van leren voor mijn gangbare teelt. Een goede raskeuze, een goede beheersing van ziekten en plagen en een alternatieve remmethode/remstof is wel een vereiste om een goede kwaliteit te kunnen leveren. Ik reken daarbij zeker op ondersteuning, bijvoorbeeld vanuit onderzoek en voorlichting", aldus de teler.

ren, is het prijsverloop in bio rustiger dan doorgaans het geval is in de gangbare markt. De prijs bepaalt in grote mate of de teelt zelf rendabel is. Wat export betreft vielen de prijzen in 2002 wat tegen, maar deze zijn in 2003 weer hersteld.

De afzet voor biologisch geteelde bloemen staat in de beginfase. Hoewel er belangstelling vanuit de markt aanwezig is, blijkt het lastig om voldoende continuïteit te bieden. Om gedurende het jaar een aantrekkelijk assortiment samen te kunnen stellen, zoekt de handel naar tuinders onder glas die ook voor en na het buitenbloemenseizoen kunnen aanleveren.

BEDRIJFSECONOMIE

Vanuit Biokas zijn afgelopen jaren gegevens verzameld van diverse teelten, voornamelijk vruchtgroenten. Omdat de bedrijven nog te veel verschillen qua omvang (van 5.000 m² tot 78.000 m²) en inrichting (koude kas tot zware stook) is er nog geen gemiddeld overzicht te maken. Trostomaten blijken in de praktijk goed op biologische wijze te telen, voor gestookte teelt is een opbrengst van 40 tot 50 kg per m² haalbaar. De meeste plagen zijn onder controle te houden, al vraagt het bijhouden van botrytis wel extra arbeid. In geval van 'wit' bieden zwavelpotjes uitkomst.

Na tomaat volgt paprika als het gaat om teeltzekerheid. Hier vragen de luizen veel aandacht (zie ook artikel elders in dit magazine). Naast stagnatie in gewasgroei veroorzaken luizenkolonies ook 'vette' vruchten die vervolgens

gewassen moeten worden. Dit geeft extra arbeid en dus extra kosten. De afnemers kennen geen speciale bio-criteria bij de keuring, dus ook bio paprika's moeten "schoon" zijn en vrij van aantastingen.

Van de vruchtgroenten blijken komkommers het meest kwetsbaar, naast aantasting van het wortelgestel door aaltjes, pissebedden en andere beestjes zijn schimmels (meeldauw, valse meeldauw en Mycosphaerella) belagers van het gewas. Een goed klimaat en het voorkomen dat het gewas 'nat' slaat, zijn onmisbare voorzorgsmaatregelen. Het spuiten van bitterzout en stuiven van gesteentemeel maakt het gewas wat harder en hierdoor wat minder gevoelig. Om aantastingen vanuit de bodem beheersbaar te houden, worden komkommers ook wel op onderstammen geteeld. Afgelopen jaar zijn voor tomaten, paprika, aubergine en komkommers meerdere onderstammen beproeft op de Biokas-bedrijven.

WIE DURFT?

Er bestaat geen recept voor succesvol omschakelen naar de biologische teelt. Vaak doen zich onverwachte verrassingen voor die om oplossingen vragen die niet direct voor handen zijn. Ondernemers die het avontuur willen aangaan, hebben daarom pioniersgeest nodig om te zoeken naar oplossingen en het beheersbaar krijgen van de teelt.

Advertentie

Wilt u omschakelen naar
biologische glastuinbouw?

Neem dan tijdig contact op met

Skal

Certificatie Biologische Productie

tel. **038 – 426 8181**

en vraag naar een gratis informatiepakket

of bezoek **www.skal.nl**

Skal is de controle-organisatie voor de biologische productie en houder van het EKO-keurmerk